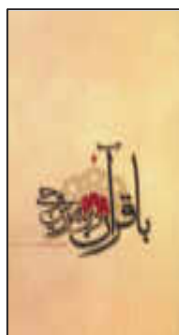

فصل اول: پژوهش‌های قرآنی - حدیثی

۱. الاخوة الاسلامیة فی منظار ائمة اهل البیت علیهم السلام، باقر شریف قرشی، ۱۳۸۶، ۵۶ ص، جیبی.

به بررسی شاخص‌های برادری (و اخوت) در اسلام از منظر امامان اهل بیت علیهم السلام می‌پردازد. نویسنده در آغاز هویت مسلمان را بیان کرده؛ آن‌گاه ویژگی‌های برادری را در اسلام برشمرده است. حقوق مسلمانان بر یکدیگر، عوامل پیوستگی و دوستی و تفرقه مسلمانان، از دیگر بحث‌های این کتاب است.

۲. باقرآن در سرزمین وحی، محسن قرائتی، ۱۳۸۳، ۲۱۶ ص، جیبی.

به بررسی ویژگی‌های فردی و اجتماعی حج و سرزمین وحی بر اساس قرآن و تفاسیر می‌پردازد. مؤلف، که صاحب تفسیر نور است از آن اثر

آیاتی را برای زائران و روحانیان کاروان‌های حج گزینش کرده و این اثر را سامان داده است. برخی از عناوین این کتاب چنینند: قبل از سفر، اهمیت و ضرورت حج، اخلاص، حکمت‌های حج، مدینه، اهل بیت علیهم‌السلام، مسجد النبی و مساجد دیگر، میقات و احرام، مکه، مسجد الحرام و کعبه، مقام ابراهیم، سعی و صفا و مروه، عرفات و مشعر، منا و قربانی و حلق، بازگشت به مکه، پایان حج.

۳. پدیده قرآنی، مالک بن نبی، ترجمه و حواشی علی حجتی کرمانی، ۱۳۷۱، ۴۱۶ص، وزیری.

ترجمه‌ای از متن عربی الظاهرة القرآنية نوشته مالک بن نبی، نویسنده شهیر و عالم الجزایری است. این کتاب نخست به فرانسوی نوشته سپس به عربی ترجمه شد. ترجمه اخیر از متن عربی آن صورت گرفته است. این کتاب به بررسی پدیده قرآنی می‌پردازد. پژوهش نویسنده بر پایه روشی تطبیقی درباره مسیر ارتباط میان «پدیده اسلام» به‌طور خصوص، و «پدیده مذهب» به‌طور عموم و اعتبار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم آخرین حلقه سلسله حرکت‌های نبوی در تاریخ و «تشریح قرآنی» یعنی آخرین نظریه و تبلور و تکامل روند اندیشه توحیدی در پهنه زمان، استوار است. او درباره قرآن از دیدگاه «پدیده‌شناسی» به پژوهش و ارزیابی می‌پردازد و می‌خواهد مقیاسی وثیق و معیاری اصیل در این باره استنباط کند و طریقی مطمئن برای شناخت آیین آسمانی و وحی شده اسلام، پیش نهد.

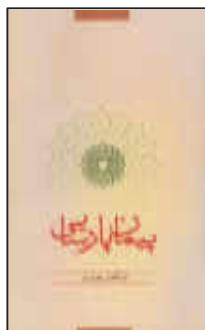

۴. پرسمان قرآنی حج، رمضان محمدی، ۱۳۸۸، ۲۶۴ص، وزیری.

از منظر آیات قرآن به بررسی اهمیت و فلسفه اعمال و مناسک حج

فصل اول: پژوهش های قرآنی - حدیثی ۱۵

و زیارت، می پردازد. نویسنده در شش فصل، در قالب پرسش و پاسخ تفسیر خود را از قرآن درباره موضوعات مرتبط با حج عرضه کرده است. عناوین فصول آن، چنینند: اهمیت حج از نگاه اسلام و دیگر ادیان (بررسی اهمیت حج و قدمت و حرمت خانه کعبه)؛ اعمال و مناسک حج؛ فلسفه حج؛ آداب سفر حج؛ اماکن حج؛ زیارت و اهمیت آن از منظر قرآن.

۵. پیمان پارسایی، ابوالفضل بهرام پور، ۱۳۸۷، ۲۱۵ص، روزهانی، رقی.

منتخبات و برگزیده‌ای از تفسیر قرآنی نسیم حیات از همین نویسنده است. مؤلف می‌کوشد با استفاده از آیات قرآنی مرتبط با حج، نکات زیبا و سودمند و گاه تازه‌ای را به خوانندگان عرضه کند. همه اعمال حج، پیمان خاصی با خداوند است و نام کتاب، بدین ویژگی‌ها اشاره می‌کند.

۶. تفسیر آیات الاحکام الحج، زین العابدین قربانی، لاهیجی، ۱۳۹۰، ۳۴۸ص، رقی.

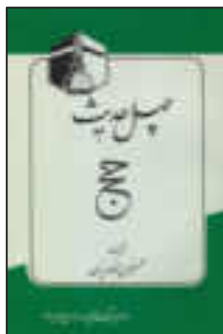
این نوشتار به بررسی و تفسیر آیات الأحکام درباره حج و واژه‌های مربوط به آن می‌پردازد و افزون بر توضیح این واژه‌ها به کمک روایات و منابع معتبر فقهی، آیات حج را از زاویه‌های گوناگون در چهار فصل «وجوب حج»، «افعال و انواع و پاره‌ای از احکام حج»، «احکام حج و توابع آن» و «گوشه‌ای از فواید و فلسفه حج» بررسی می‌کند.

۷. تفسیر آیات حج «ویژه جوانان»، محمدعلی رضایی، اصفهانی، ۱۳۹۳، ۱۸۴ص، رقی.

در این نوشتار، آیات مستقیم حج و آیات غیر مستقیم که

موضوعات مرتبط با حج را مثل کعبه، براءت و... بیان می کند، بررسی شده اند. همچنین برخی نکات عرفانی آیات حج از آثار امام خمینی علیه السلام بیان شده است. مطالب کتاب در چهار فصل تنظیم شده است. نویسنده، آیات مرتبط با «حج» را در سه بخش «عمره»، «حج» و «اماکن و ایام مقدس مرتبط با حج» تقسیم کرده است.

۸. چهل حدیث حج، حسین انصاریان، ۱۳۷۴، ۱۴۰ ص،

رقعی.

به بررسی ویژگی های مختلف حج بر اساس چهل حدیث از معصومان علیهم السلام می پردازد. پیشوایان معصوم علیهم السلام و اولیای دین، راهنمایی ها و سفارش هایی را درباره مناسک، احکام اعمال و آثار این سفر معنوی، مطرح کرده اند که گزیده ای از آنها در قالب سنت حسنه گردآوری «چهل حدیث»، همراه با توضیحاتی ساده و روان در این کتاب آمده است. سرفصل های این کتاب چنینند: وجوب حج، معنا و مفهوم حج، خلوص در حج، آثار حج، زیارت کعبه معظمه، ختم قرآن در مکه، نیابت در حج، اخلاق زائر، آداب معنوی حج، طواف بیت، حج و امامت و رهبری، زیارت رسول خدا و نماز در مسجد النبی صلی الله علیه و آله.

۹. حج الأنبياء و الأئمة علیهم السلام، معاونت آموزش و تحقیقات

بعثه، ۱۴۱۶ق، ۵۴۴ص، وزیری.

به توضیح ویژگی های حج انبیاء و ائمه علیهم السلام بر اساس احادیث می پردازد و ۹۷۳ حدیث را درباره شیوه اجرای مناسک حج با توجه به سنت هفده تن از پیامبران و ائمه اطهار علیهم السلام در بردارد.

فصل اول: پژوهش های قرآنی - حدیثی ۱۷

۱۰. حج در قرآن، سیدمحمد علوی مقدم، ۱۳۸۱، ۱۸۳ ص،
رقعی.

به بررسی آیات مربوط به حج می پردازد. نویسنده نخست آیات هر موضوع را گردآوری کرده؛ آن گاه نظریه بعضی از مفسران گذشته را در ذیل آنها آورده است.

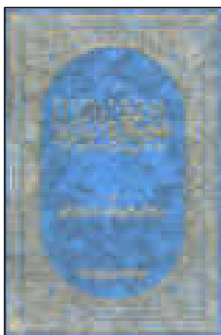

۱۱. الحج في السنة، معاونت آموزش و تحقیقات بعثه،
۱۴۱۷ق/۱۳۷۵، ۴۱۲ ص، وزیري.

۱۰۰۸ حدیث را درباره حج از منابع حدیثی شیعی و سنی همراه با اسناد آنها در بردارد. کتاب در ۲۵ فصل سامان یافته است و

تلاشی نو برای تنظیم موضوعی احادیث مربوط به حج به شمار می رود. عناوین این فصل ها چنینند:

آداب سفر؛ خروج از منزل و اهمیت سفر حج؛ فضیلت و پاداش حج؛ مخارج در راه سفر حج؛ اثر حج در قیامت؛ عظمت و والایی حج؛ ابعاد گسترده این آیین الهی؛ چرایی لزوم حج گزاری؛ حج استحبابی و چگونگی آن؛ پاداش حج گزاری به نیابت از دیگران؛ فضیلت عمره و چگونگی انجام دادن آن، غسل های استحبابی و فضیلت و پاداش آن؛ احرام و چگونگی آن؛ رازها و رمزهای آن، چرایی «تلبیه» و فضیلت آن و استحباب بلند کردن صدا به هنگام تلبیه؛ مکه؛ حرم؛ حدود حرم؛ فضیلت اقامت در مکه؛ روزه در مکه، نام های مکه؛ فضیلت روزهای دهه اول ذی الحجه؛ حج، طواف و فضیلت طواف؛ دعا در نزد رکن ها؛ سعی صفا و مروه؛ چرایی وقوف به عرفات، سرزمین منا؛ عظمت و اهمیت قربانی کردن و آداب و سنت های پس از حج.

۱۲. الحج في القرآن، معاونت آموزش و تحقیقات بعثه،
۱۴۱۴ق/۱۳۷۲، ۶۱۶ص، وزیری.

به بررسی و تفسیر موضوعی برپایه روایات در زمینه مناسک حج می‌پردازد. نویسنده همه آیات تاریخی، فقهی، معرفتی و عرفانی حج را یک جا گرد آورده و بر اساس احادیث و آثار، آنها را تفسیر کرده است. همه این نقل‌ها به منابع کهن فریقین مستندند و چگونگی استناد آنها در پایان کتاب آمده است. کتاب ۲۶ فصل دارد که بر اساس سوره‌های در بردارنده آیات حج، و نه چپینش موضوعی آیات، سامان یافته‌اند.

۱۳. الحج في الكتاب والسنة، محمدصادق آل اسحاق،
۱۳۹۲، ۴۶۸ص، وزیری.

بررسی فلسفه و آداب حج و عمره بر اساس آیات قرآن و سیره معصومین علیهم‌السلام است. مؤلف کمتر به جنبه فقهی بحث نظر داشته و بیشتر به فلسفه اعمال و مناسک توجه کرده است. نویسنده در یازده فصل تلاش کرده است جایگاه این فریضه بزرگ و پر راز و رمز الهی را از منظر قرآن و روایات نشان دهد. موضوعات فصل‌ها عبارتند از: کعبه، مسجدالحرام، حرم و مکه، پیشینه و فلسفه حج، اهمیت حجگزاری، حج نیابتی، شروط قبل از حج، اعمال قبل از حج، آداب و مناسک حج، مواقف، زیارت.

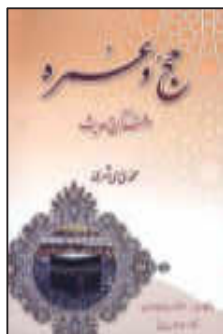

۱۴. حج و حرمین شریفین در تفسیر نمونه، سیدعلی
قاضی عسکر، چاپ دوم، ۱۳۸۴، ۷۲۸ص، وزیری.

در بردارنده آیات قرآنی مربوط به حج و حرمین شریفین مکه و مدینه است. نویسنده با تفحص در تفسیر نمونه، به تفسیر هر

فصل اول: پژوهش های قرآنی - حدیثی ۱۹

موضوع پرداخته است. بیشتر این آیات درباره اعمال حج، طواف، سعی، وقوف، بنای کعبه به همت ابراهیم خلیل، قربانی فرزند و... سخن می گویند. تفسیر نمونه، این لطایف را پراکنده و در مجلدات مختلف آورده، اما نویسنده با گردآوری این مطالب، آنها را در یک مجلد عرضه کرده است. عناوین بخش های کتاب چنینند: ۱. زندگانی حضرت ابراهیم بنیان گذار حج ابراهیمی؛ ۲. حج و مسائل مربوط به آن؛ ۳. مکه و روی داده ها و موضوعات مرتبط با آن؛ ۴. مدینه، روی داده ها، جنگ ها و حوادثی که در آن رخ داده است.

۱۵. حج و عمره در آینه عترت (خلاصه و بازنویسی کتاب حج و عمره در قرآن و حدیث)، محمد محمدی ری شهری، تلخیص و بازنویسی علی رسولی، ۱۳۹۱، ۱۶۴ ص، رقی.

این اثر چکیده حج و عمره در قرآن و حدیث، نوشته آیت الله ری شهری است که با دسته بندی جدیدی از کلمات قصار حضرات معصومین علیهم السلام، مختصری را در این باره برای استفاده روحانیان فراهم می کند. متن شماری از احادیث، از منابع اصلی نقل شده اند، اما بیشتر ترجمه ها بر پایه ترجمه کتاب آیت الله ری شهری صورت گرفته است. فصل های این کتاب چنینند: آداب پیش از سفر حج، اهمیت عمره و حج، مناسک حج و عمره، اماکن مقدسه و مشاهد مشرفه و اخلاق در حج و امور متفرقه.

۱۶. حج و عمره در قرآن و حدیث، محمد محمدی ری شهری، با همکاری عبدالهادی مسعودی و دیگران، ترجمه جواد محدثی، ۱۳۸۶، ۴۰۸ ص.

به بررسی ویژگی های مختلف حج با بهره گیری از آیات قرآن

کریم و احادیث منقول محدثان شیعه و سنی می پردازد. این اثر ترجمه «الحج و العمرة فی الكتاب و السنة» است که با شیوه‌ای تازه از مهم‌ترین مسائل حج یاد می‌کند. کتاب سه بخش و پانزده فصل دارد: بخش اول (مکه مکرمه): حرم، مسجد الحرام، خانه خدا، آیات و نشانه‌های کعبه. بخش دوم (حج و عمره): حج، تأخیر و ترک حج، واجبات حج، آداب حج، نوادر، حج اصغر. بخش سوم (مدینه منوره): فضیلت مدینه، زیارت پیامبر، زیارت فاطمه دختر پیامبر صلی الله علیه و آله، زیارت امامان، زیارت قبور شهدا.

۱۷. حجر اسماعیل در نگاه قرآن، روایات، فقه و تاریخ،

محمد امین پورامینی، ۱۳۸۸، ۱۴۸ ص، رقعی.

دیواری قوسی شکل از سنگ مرمر سفید با ارتفاع ۱/۵ متر در قسمت شمالی کعبه، دیده می‌شود که از نزدیکی زاویه شمالی کعبه رکن عراقی تا نزدیکی رکن غربی (شامی) کشیده شده است. این دیوار را حجر اسماعیل می‌خوانند که هزاران سال یادآور خاطره فراموش ناشدنی اسماعیل علیه السلام و مادرش هاجر است. بی‌شک، این مکان از مصادیق بارز آیات و نشانه‌های روشن پروردگار به شمار می‌رود. این کتاب با تعریف لغوی واژه حجر برپایه قرآن، روایات، فقه و تاریخ، به بازگویی نکاتی درباره حجر اسماعیل (خانه اسماعیل فرزند حضرت ابراهیم علیه السلام در کعبه) می‌پردازد.

۱۸. دعا‌های قرآنی، جواد محدثی، ۱۳۸۹، ۹۵ ص، پالتویی.

در بردارنده دعا و مناجات با پروردگار؛ یعنی زبان‌های پرواز آدمیان به سوی کمال مطلق و رسیدن به قرب الهی است. هر انسان برای دست‌یابی به معارف الهی و ارتباط با معبود خود و زمزمه‌های

فصل اول: پژوهش های قرآنی - حدیثی ۲۱

عارفانه، به دعا و نیایش و مناجات با حق تعالی نیاز دارد. از این رو، بخشی از منابع دینی به ویژه قرآن کریم در بردارنده نیایش است. این اثر به درج آیاتی از قرآن با مضمون دعا و استغاثه از پروردگار می پردازد و ترجمه ساده و روان این آیات را عرضه می کند.

۱۹. رازها و رمزها: مروری گذرا بر اسرار و معارف حج در روایات، معاونت امور روحانیون، قم، دارالحدیث، ۱۳۸۷، ۷۵ص، جیبی.

در بردارنده برخی از اسرار و رمزهای اعمال و مناسک حج بر اساس روایات معصومان علیهم السلام است.

۲۰. الصحیفة السجادية للإمام علی بن الحسین علیه السلام، نعمان النصری، ۱۴۱۹ق، ۳۱۹ص، جیبی.

در بردارنده متن صحیفه سجادیه حضرت امام زین العابدین علیه السلام و مقدمه ای از شهید سیدمحمدباقر صدر درباره صحیفه سجادیه است.

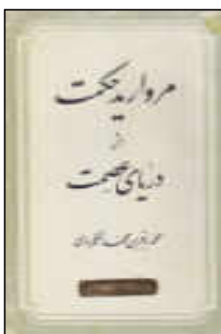
۲۱. کتاب الحج، تصنیف معاویة بن عمار الدهنی، تحقیق محمد عیسی آل مکباس، ۱۳۸۹ش / ۱۴۳۱ق، ۲۰۳ص، رقعی.

در بردارنده احادیثی از ائمه اهل بیت علیهم السلام درباره حج و ویژگی های مختلف آن همچون مواقیت، احرام، طواف، سعی، وقوف، رمی جمرات، قربانی، حلق و تقصیر و... است.

۲۲. کلك معرفت: گل برگ‌هایی از معارف دینی، سیدحسین اسحاقی، ۱۳۸۹، ۲۰۸ص، رقعی.

این کتاب با تکیه بر متون دینی، گوشه‌ای از معارف قرآن کریم و سیره گفتاری و اخلاقی حضرت رسول ﷺ و علی علیه السلام، نوشته شده است.

۲۳. مروارید حکمت از دریای عصمت، محمدباقر بن محمد کمره‌ای، ۱۳۷۲، ۱۷۱ص، رقعی.

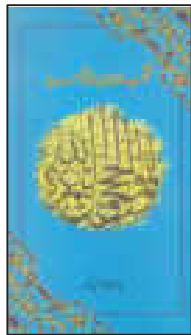
در بردارنده سخنان و کلمات حکمت‌آمیز حضرت علی علیه السلام است که در غایت بلاغت و فصاحت از ضمیر پاک ایشان سرچشمه می‌گیرد، اما بر اثر عربی بودن آنها، همه شیعیان فارسی‌زبان بدانها دسترسی ندارند. برای ایجاد زمینه‌آشنایی فارسی‌زبانان با کلمات و حکمت‌های حضرت امیر علیه السلام، گزیده کلمات قصار آن حضرت ترجمه شده و در قالب این کتاب (۴۵۵ حکمت همراه با توضیح و تفسیر آنها) درآمده است.

۲۴. منتخب احادیث حج، سیدعلی قاضی عسکر، ۱۳۸۱، ۹۶ص، پالتویی.

به بررسی آموزه‌هایی از معصومان علیهم السلام به انگیزه راهنمایی زائران خانه خدای پر دازد. احادیث برگزیده به صورت موضوعی طبقه‌بندی شده‌اند. برخی از موضوعات این احادیث چنینند: وجوب حج، فلسفه حج، ارزش حج، حق حج، نقش نیت در حج، حج و جهاد، حج آگاهانه، برکات حج، اقسام حج و فلسفه ارکان حج. این کتاب در سال ۱۳۹۶ توسط پژوهشکده حج و زیارت با عنوان «منتخب کی حدیثین حج» به زبان اردو منتشر شده است.

فصل اول: پژوهش های قرآنی - حدیثی ۲۳

۲۵. منتخب احادیث عمره، سیدعلی قاضی عسکر، ۱۳۸۲، ۸۴ص، پالتویی.

گزیده‌ای از روایات درباره عمره است. روایات برگزیده، ذیل عنوان‌های پیشنهادی گزینش‌گر گنجیده‌اند.

۲۶. نماز جمعه، سیدعلی قاضی عسکر، ۱۳۹۰، ۱۳۸ص، پالتویی.

گزیده‌ای از روایات شیعه و سنی در زمینه اهمیت نماز جمعه و ویژگی‌های آن از رسول خدا ﷺ و امامان معصومین علیهم‌السلام است.

۲۷. نه‌ایة الدرایة شرح الوجیزة للشیخ البهائی، سیدحسن صدر، تحقیق ماجد الغرباوی، بی تا، ۷۱۲ص، وزیری.

در بردارنده شرح سید حسن صدر بر الوجیزه فی علم الدرایه نوشته شیخ بهایی است. این کتاب از آثار عربی بسیار شهیر شیخ بهایی و از اولین آثار در زمینه علم درایه به شمار می‌رود؛ چنان که پس از شهید ثانی مهم‌ترین کتاب در این موضوع از آن شیخ بهایی و پدر وی است. اثر در این باره چکیده‌گویی می‌کند.